

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

ТОРАЙҒЫРОВ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ ХАБАРШЫСЫ

Экономикалық сериясы

1997 жылдан бастап шығады



ВЕСТНИК ТОРАЙҒЫРОВ УНИВЕРСИТЕТА

Экономическая серия

Издается с 1997 года

ISSN 2710-3552

№ 1 (2023)

Павлодар

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайгыров университета

Экономическая серия
выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

о постановке на переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания
№ KZ93VPY00029686

выдано
Министерством информации и коммуникаций
Республики Казахстан

Тематическая направленность
публикация материалов в области экономики, управления,
финансов, бухгалтерского учета и аудита

Подписной индекс – 76133

<https://doi.org/10.48081/RRLE8971>

Бас редакторы – главный редактор

Нургалиева А. А.

к.э.н., ассоц. профессор

Заместитель главного редактора
Ответственный секретарь

Гребнев Л. С., *д.э.н., профессор*
Шеримова Н. М., магистр

Редакция алкасы – Редакционная коллегия

Шмарловская Г. А.,	<i>д.э.н., профессор (Беларусь);</i>
Кунязов Е. К.,	<i>доктор PhD, доцент;</i>
Алмаз Толымбек,	<i>доктор PhD, профессор (США);</i>
Мукина Г. С.,	<i>доктор PhD, доцент;</i>
Алтайбаева Ж. К.,	<i>к.э.н., доцент;</i>
Мусина А. Ж.,	<i>к.э.н., доцент;</i>
Титков А. А.,	<i>к.э.н., доцент;</i>
Омарова А. Р.	<i>(технический редактор).</i>

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели
Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов
При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

© Торайгыров университет

<https://doi.org/10.48081/CEGO6889>***N. N. Chuprina**

Ukrainian State University of Chemical Technology, Dnipro, Ukraine

MODERN ECONOMIC PROBLEMS OF THE DEVELOPMENT OF SINGLE-INDUSTRY TOWNS

The relevance of the study is determined by the fact that at present the problem of sustainable socio-economic development of single-industry towns is among the priorities of state policy.

The world practice of the development of single-industry towns contains the experience of restructuring the economy on the basis of state and regional support measures. The key role in these events is played by the social orientation of the events. Unemployment insurance occupies an important place, the unemployed suffer from this, as well as working people with a low level of quality of life. The implementation of these programs is supported by the activities of public organizations, as well as local authorities and businesses, which, consolidating, jointly solve the problems of the city on the basis of public-private partnership. Many foreign examples show that those regions benefit, which, due to historical conditions and the well-being of the territory, were able to create a situation of investment and social attractiveness, ensuring the creation of competitive industrial zones. They also showed the need for a differentiated approach to solving these problems, taking into account the national, territorial and political characteristics of each city (locality). Currently, the development of single-industry towns is a complex problem in which social issues are inseparable from economic, legal, and political issues. The solution of this problem is necessary to unite the efforts of all levels of government, including public organizations, trade unions, as well as the direct interests of the population of single-industry towns.

Keywords: single-industry towns, social problems, economic problems, demographic problems, economic diversification.

Introduction

The problems of the development of single-industry towns are predetermined by the institutional foundations that have developed both in theory and practice. As a consequence, it should be assumed that they are systemic or cyclically repetitive.

It should be noted that the economic problems of single-industry towns are peculiar to developed and developing countries of the world, the world practice is complex.

The problems of the development of single-industry towns are considered one of the most urgent, and the measures taken to resolve them do not find complexity and require constant improvement.

Materials and methods

The following methods were used to write the article:

- induction is the movement of thought from the particular to the general, knowing individual facts, one can come to the law underlying them. its peculiarity is that the information received, as a rule, is probabilistic in nature, and not obviously true;

- deduction is directly opposite, the particular follows from the general. this chain of conclusions, unlike the previous one, is logical, its links lead to an irrefutable conclusion;

- analysis, based on the mental decomposition of an object into parts that make it up;

- synthesis combines the conclusions obtained during the previous research method into a single whole.

Results and discussion

It is advisable to divide the problems of the development of single - industry towns into two directions:

- economic;
- organizational-managerial.

Economic problems, in turn, can be divided into the following gender problems:

- production and economic problems;
- socio-economic problems;
- infrastructural-economic.

Modeling of the economic problems of single-industry towns is presented in Figure 1.

Within the framework of the economic problems of single-industry towns, the following are particularly significant:

- the inability to activate the processes of economic diversification due to insufficient quantitative parameters of the development of small entrepreneurship and business;

– high trends in the outflow of economically active population from single-industry towns.

As part of the socio-economic problems of the development of single-industry towns, the problem of the outflow of youth and the population as a whole is particularly significant. This problem leads to the loss of human potential and human capital by a single-industry town. A significant decrease in the population in single-industry towns leads to the fact that over time they lose the status of a city as such. So, at the present stage, in terms of population, today in

Infrastructural and economic problems of single-industry towns are closely connected with socio-economic problems and are associated with the imperfection of infrastructure provision, which lags behind the global trends of the progressive level. It should also be noted that many single-industry towns are significantly removed from regional centers.

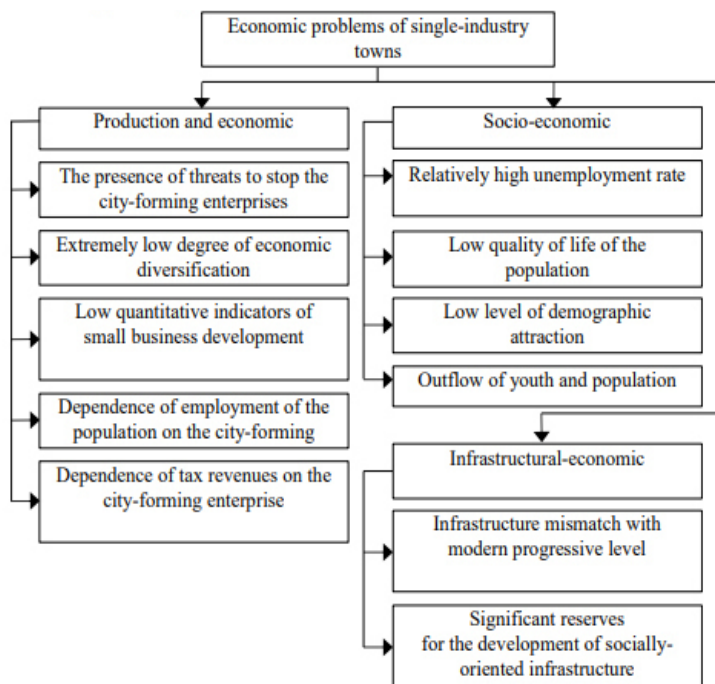


Figure 1 – Modeling of economic problems of single-industry towns

Organizational and managerial problems of the development of single-industry towns are associated with the effectiveness of the implementation of their development programs. Within the framework of the implemented programs for the development of single-industry towns, indicative indicators are not fully achieved for the following reasons:

- lack of mechanisms for quantitative and qualitative development of small business;
- lack of integration between city-forming enterprises and small businesses;
- lack of effective mechanisms for involving the private sector of the economy in the development of single-industry towns.

Modeling of organizational and managerial problems of the development of single-industry towns is presented in Figure 2.

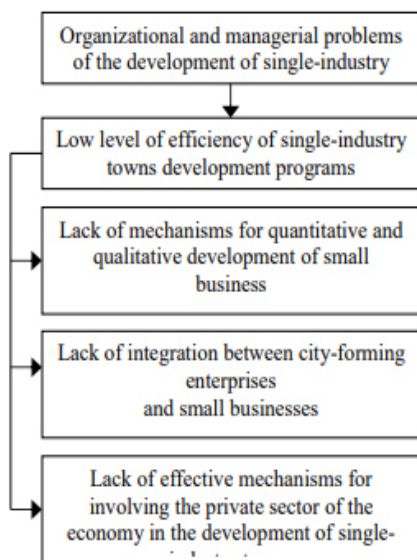


Figure 2 – Modeling of organizational and managerial problems of the development of single-industry towns

Conclusions

Examining the current economic problems of the development of single-industry towns, it can be concluded that for their systematic and progressive development, it is necessary to develop a comprehensive strategy that would ensure the achievement of such targets as economic diversification and social urbanization.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

- 1 Моногород. [Электронный ресурс]. – <https://ru.wikipedia.org/wiki/Моногород>.
- 2 **Ускова, Т. В., Иогман, Л. Г., Ткачук, С. Н., Нестеров, А. Н., Литвинова, Н. Ю.** Моногород : управление развитием. – Вологда : ИСЭРТ РАН, 2012. – 220 с.
- 3 **Верещагина, Т. А.** О сущности и классификации моногородов / Т. А. Верещагина, К. А. Трушкина. – Текст : непосредственный, электронный // Проблемы и перспективы экономики и управления : Материалы IV Междунар. науч. конф. (г. Санкт–Петербург, декабрь 2015 г.). – Санкт–Петербург : Свое издательство, 2015. – С. 172–176. – [Электронный ресурс]: <https://moluch.ru/conf/econ/archive/171/9258/>.
- 4 Градообразующее предприятие. [Электронный ресурс]. – https://ru.wikipedia.org/wiki/Градообразующее_предприятие.
- 5 Непроизводственная сфера. [Электронный ресурс]. – http://abc.informbureau.com/html/iaidiecaianoaaiass_noada.html.
- 6 **Лыскова, Е. А.** Основа построения модели развития моногородов / Е. А. Лыскова. – Текст : непосредственный, электронный // Молодой ученый. – 2011. – № 1 (24). – С. 95–97. – [Электронный ресурс]. – <https://moluch.ru/archive/24/2542/>.
- 7 **Каримова, А. Б., Алишева, М. Б., Турсынова Т. Т.** Проблемы моногородов в Республике Казахстан // Вестник Науки и творчества. – 2016. – С. 58–62. [Электронный ресурс]. – <https://cyberleninka.ru/article/n/problemny-monogorodov-v-respublike-kazakhstan>.
- 8 **Каримова, А. Б., Турсынова, Т. Т.** Проблемы моногородов в Республике Казахстан // Вестник Науки и творчества. – 2017. – С. 50–55. [Электронный ресурс]. – <https://cyberleninka.ru/article/n/problemny-monogorodov-v-respublike-kazakhstan>.
- 9 Программы развития моногородов на 2012–2020 годы. [Электронный ресурс]. – <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1200000683>.
- 10 Государственная программа развития регионов на 2020–2025 годы. [Электронный ресурс]. – <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000990>.

REFERENCES

- 1 Monogorod. [Monotown] [Electronic resource]. – <https://ru.wikipedia.org/wiki/Monogorod>.
- 2 **Uskova, T. V., Iogman, L. G., Tkachuk, S. N., Nesterov, A. N., Litvinova N. YU.** Monogorod : upravlenie razvitiem. [Monotown : development management] [Text] – Vologda : ISERT RAN, 2012. – 220 p.
- 3 **Vereshchagina, T. A.** O sushchnosti i klassifikatsii monogorodov [On the essence and classification of single-industry towns] / T. A. Vereshchagina, K. A. Trushkina. – Tekst : neposredstvennyj, elektronnyj // Problemy i perspektivy ekonomiki i upravleniya : Materialy IV Mezhdunar. nauch. konf. (g. Sankt–Peterburg, dekabr’ 2015 g.). – Sankt–Peterburg : Svoe izdatel’stvo, 2015. – P. 172–176. – [Electronic resource]. – <https://moluch.ru/conf/econ/archive/171/9258/>.
- 4 Gradoobrazuyushchee predpriyatie. [City forming enterprise][Text] [Electronic resource]. – https://ru.wikipedia.org/wiki/Gradoobrazuyushchee_predpriyatie.
- 5 Neproizvodstvennaya sfera. [Non-manufacturing sphere] [Text] [Electronic resource]. – http://abc.informbureau.com/html/iaidiecaianoaaiass_noada.html.
- 6 **Lyskova, E. A.** Osnova postroeniya modeli razvitiya monogorodov [The basis for building a model for the development of single-industry towns] / E. A. Lyskova. – Tekst : neposredstvennyj, elektronnyj // Molodoj uchenyj. – 2011. – № 1 (24). – P. 95–97. – [Electronic resource]. – <https://moluch.ru/archive/24/2542/>.
- 7 **Karimova, A. B., Tursynova, T. T.** Problemy monogorodov v Respublike Kazakhstan [Problems of single-industry towns in the Republic of Kazakhstan][Text]// Vestnik Nauki i tvorchestva. – 2017. – P. 50–55. [Electronic resource]. – <https://cyberleninka.ru/article/n/problemy-monogorodov-v-respublike-kazakhstan>.
- 8 **Karimova, A. B., Alisheva, M. B., Tursinova, T. T.** Problemy monogorodov v Respublike Kazakhstan [Problems of single-industry towns in the Republic of Kazakhstan] // Vestnik Nauki i tvorchestva. – 2016. – P. 58–62. [Electronic resource]. – https://cyberleninka.ru/article/n/problemy-monogorodov_v-respublike-kazakhstan.
- 9 Programmi razvitiya monogorodov na 2012–2020 godi [Development programs for single-industry towns for 2012–2020]. [Electronic resource]. – <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1200000683>.
- 10 Gosudarstvennaya programma razvitiya regionov na 2020–2025 godi [State program for the development of regions for 2020–2025.]. [Electronic resource]. – <http://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000990>.

Material received on 24.02.23.

*Н. Н. Чуприна

Украина Мемлекеттік химия-технологиялық университеті,

Украина, Днепр қ.

Материал баспаға 24.02.23 түсті.

МОНОҚАЛАЛАРДЫ ДАМУДЫҢ ҚАЗІРГІ ЗАМАНҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ПРОБЛЕМАЛАРЫ

Зерттеудің өзектілігі қазіргі уақытта моноқалалардың тұрақты әлеуметтік-экономикалық даму проблемасы мемлекеттік саясаттың басым бағыттарының бірі болып табылатындығымен анықталады.

Моноқалаларды дамуының әлемдік тәжірибесінде мемлекеттік және өңірлік қолдау іс-шараларының негізінде экономиканы қайта құрылымдау тәжірибесі бар. Бұл іс-шараларда басты рөлді іс-шаралардың әлеуметтік бағыты алады. Жұмыссыздықтан сақтандыру маңызды орын алады, жұмыссыздар, сондай-ақ өмір сүру сапасы төмен жұмыс істейтін адамдар зардап шегеді. Бұл бағдарламаларды іске асыру қоғамдық ұйымдардың, сондай-ақ жергілікті билік органдары мен бизнестің қызметімен қолдау табады, олар шоғырлана отырып, қаланың проблемаларын мемлекеттік-жеке иелік әріптестік негізінде бірлесіп шешеді. Көптеген шетелдік мысалдар тарихи жағдайлар мен аумақтың абаттандырылуына байланысты бәсекеге қабілетті өнеркәсіптік аймақтардың құрылуын қамтамасыз ете отырып, инвестициялық және әлеуметтік тартымдылық жағдайын жасай алған өңірлердің пайдасын көрсетеді. Сондай-ақ, олар әрбір қаланың (елді мекеннің) ұлттық, аумақтық және саяси ерекшеліктерін ескере отырып, осы проблемаларды шешуге сараланған тәсілдің қажеттілігін көрсетті. Қазіргі уақытта Моноқалаларды дамуы әлеуметтік мәселелерді экономикалық, құқықтық, саяси мәселелерден ажыратпайтын кешенді проблема болып табылады. Бұл проблеманы шешу биліктің барлық деңгейлерінің, оның ішінде қоғамдық ұйымдардың, кәсіподақтардың күш-жігерін, сондай-ақ моноқалалар халқының тікелей мүдделерін біріктіру үшін қажет.

Кілтті сөздер: моноқалалар, әлеуметтік проблемалар, экономикалық проблемалар, демографиялық проблемалар, экономиканы әртараптандыру.

*Н. Н. Чуприна

Украинский государственный химико-технологический университет,
Украина, г. Днепр;

Материал поступил в редакцию 24.02.23.

СОВРЕМЕННЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МОНОГОРОДОВ

Актуальность исследования определяется тем, что в настоящее время проблема устойчивого социально-экономического развития моногородов относится к числу приоритетных направлений государственной политики.

В мировой практике развития моногородов содержится опыт реструктуризации экономики на основе мероприятий государственной и региональной поддержки. Ключевую роль в этих мероприятиях занимает социальная направленность мероприятий. Важное место занимает страхование по безработице, от этого страдают безработные, а также работающие люди с низким уровнем качества жизни. Реализация этих программ поддерживается деятельностью общественных организаций, а также местных органов власти и бизнеса, которые, консолидируясь, совместно решают проблемы города на основе государственно-частного партнерства. Многие зарубежные примеры показывают, что выгоду имеют те регионы, которые в силу исторических условий и благоустроенности территории смогли создать ситуацию инвестиционной и социальной привлекательности, обеспечив создание конкурентоспособных промышленных зон. Также они показали необходимость дифференцированного подхода к решению этих проблем с учетом национальных, территориальных и политических особенностей каждого города (населенного пункта). В настоящее время развитие моногородов представляет собой комплексную проблему, в которой социальные вопросы неотделимы от вопросов экономических, правовых, политических. Решение этой проблемы необходимо для объединения усилий всех уровней власти, в том числе общественных организаций, профсоюзов, а также непосредственных интересов населения моногородов.

Ключевые слова: моногорода, социальные проблемы, экономические проблемы, демографические проблемы, диверсификация экономики.

Теруге 24.02.2023 ж. жіберілді. Басуға 31.03.2023 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

2,11 Mb RAM

Шартты баспа табағы 7,5

Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген А. К. Мыржикова

Корректор: А. Р. Омарова, Д. А. Кожас

Тапсырыс № 4038

Сдано в набор 24.02.2023 г. Подписано в печать 31.03.2023 г.

Электронное издание

2,11 Mb RAM

Усл.п.л. 7,5. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка А.К Мыржикова

Корректор: А. Р. Омарова, Д. А. Кожас

Заказ № 4038

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

8 (7182) 67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

www.vestnik.tou.edu.kz